

De Wervelwind

Jaargang 2 No 8

2008.05.12.008

Van Gybland Oosterhoff

British propaganda
Newspaper dropped
over the Netherlands by
the RAF. Year 2 number
8. Propaganda number
H1.

Letter of Bokhorst to
Beelaerts

DE Wervelwind

Mr. Dr. HORACE HUGO ALEXANDER
VAN GYBLAND OOSTERHOEF-KAMER
Voortrekkers-Universiteit
PRETORIA

MAANDBLAD VOOR VRIJHEID, WAARHEID EN RECHT

No. 3 DECEMBER 1942 / JANUARI 1943

ST. PAUL'S — TWEE JAAR GELEDEN

Heden verkondigen de klokken er de dank voor de eerste overwinningen

PRINSES MARGRIET FRANCISCA

Juist toen deze Wervelwind over Nederland zou gaan, bereikte ons de heugelijke tijding dat in den avond van 19 Januari een Oranje-prinsesje was geboren. Wij bieden onze innigste gelukwensen aan voor de Ouders, de Koninklijke Grootmoeder en de Nederlandsche Koopvaardijvloot, die peet staat over de jonggeborene. Wij verheugen ons met U, landgenooten in bezet gebied, over dezen lichtstraal, die doordringt in de duisternis van Uw lijden. Tracht allen ons volgende nummer te bemachtigen en geeft het aan elkander door, want daarin zullen wij brengen, in woord en beeld, wat thans nog slechts leeft in ons alker harten: de blijde gebeurtenis in Ottawa.

Lang leve Prinses Margriet!

DE Wervelwind

MAANDBLAD VOOR VRIJHEID, WAARHEID EN RECHT

No. 8

• VERSPREID DOOR DE R.A.F. •

DECEMBER 1942/JANUARI 1943

DE MOREELE OMSINGELING

WE weten allen dat in tijd van oorlog, gelijk in alle tijden van tegenspoed en gevaar, slechts zij wijs en sterk zijn, die hun ruimen kijk op het wereldgeschied niet laten beïnvloeden door de toevallige wijzigingen op den onmiddellijke voorgrond, en nooit afwijken van de zekerheid, dat hun persoonlijke taak de moeite waard is. Kanonniers, gezagvoerders van schepen en vliegtuigen, en bedieners van radiospeurapparaten hebben een onwrikbaar vertrouwen in de wetenschappelijke betrouwbaarheid van hun instrumenten. Het komt nooit bij hen op eraan te twijfelen, dat ze een onzichtbaren en onhoorbaren vijand kunnen opsoren en vernietigen. Zoo zijn er miljoenen anderen wier uithoudingsvermogen, zij het in de oorlogvoerende landen of de bezette gebieden, een even belangrijk deel uitmaakt van de oorlogspanning als de daden van soldaten, zeelieden en vliegers; ze hebben iets waar ze zich met zekerheid naar kunnen richten alsof ze zich bedienende van de modernste wetenschappelijke instrumenten, namelijk de drang van het plichtsgevoel die hen den weg wijst naar vrijheid, waarheid en recht. Ze bewaren hun vertrouwen en worden niet uit hun evenwicht geslagen. Tijd noch toeval doen hen ervan afwijken.

Weinigen zijn zoo sterk dat ze ongevoelig zijn voor de aanmoediging van tastbaar succes. Wanneer de gezagvoerder van een schip den vijand boven den gezichtscinder ziet verschijnen, wanneer de kanonnier het doel met eigen oogen te zien krijgt, worden ze door nieuwe hoop en vastberadenheid aangespoord. Ditzelfde geldt ook voor ons; als we den oorlog in zijn geheel beschouwen, en de strategische voor- en nadeelen op alle tooneelen van den strijd overwegen, dan zijn er oogenblikken, dat het streven van de krachten der gerechtigheid ons duidelijker voor oogen komt te staan, en dat onze overtuiging — ofschoon onveranderd gebleven — ons zichtbaarder wordt. Er zal steeds een verschil bestaan tusschen de deskundige en de vele leeken, die niet vertrouwd zijn met krijgsverrich-

tingen. Naast de weinigen, die het verband kunnen zien tusschen de beweging van troepen of schepen in verafgelegen havens, zijn er velen voor wie de reussachtige afstanden en de onbegrijpelijke uitgestrektheid waarover deze oorlog zich afspeelt, alles moeilijker te begrijpen maken. De oorlog heeft zich tot elk werelddeel uitgebreid, en wordt zoodoende door elk klimaat beïnvloed. De winter, voor de Duitschers in Rusland het slechte seizoen, is voor het Achtste Leger in Noord-Afrika het goede seizoen. Bij het vaststellen van de kracht van de tegenstanders kan geen enkel land buiten beschouwing worden gelaten met de gedachte dat het te ver afgift om eenigen invloed uit te oefenen op het verloop van den strijd. Minder dan een jaar na de eerste aanval van de Japanners hebben de onuit-

„Ik geloof, dat de naties van Europa een boodschap verwechten ten aanzien van onze houding na den oorlog. Ik zou ons antwoord als volgt willen formuleren: Wij zullen doen wat wij kunnen om Uw geruisde economie op te helpen bouwen. Wat het eerst noodig is in Europa is de opbouw van een duurzaam verdedigings-systeem tegen de mogelijkheid van een nieuwe Duitse agressie. Wij zijn erop voorbereid mede te werken aan dit systeem en wij hebben ons voorbereid dit te doen omdat wij ten volle begrijpen, dat de vrede en veiligheid in Europa deel uitmaken van onze eigen vrede en veiligheid; en nimmermeer zullen wij Europa den rug toekeren.” (Mr. Eden 2.12.42.)

(3)

EINDHOVEN: HIER MOEST

VOOR DUITSCHLAND GEWERKT WORDEN

De Philips Fabrieken te Eindhoven, waar Duitse opdrachten uitgevoerd moesten worden, tijdens den aanval op Zondag, 6 December, door laagvliegende bommenwerpers der R.A.F.

(4)

(5)

DE REDACTIE

puttelijke hulpbronnen van de Verenigde Staten zich in ons Westelijk halfrond doen voelen. De strategie van de Geallieerde Volken omstrengelt den heelen aardbol, en het ingrijpen van Amerika in Afrika is een van die lichtstralen waardoor een ieder plots te zien krijgt wat voorheen slechts door de deskundigen kon worden besef. Egypte is nu van vijanden gezuiverd; we zijn de Duitschers en Italianen, die zich ongetwijfeld van Marokko en Algiers hadden willen meester maken, voor geweest. Op stelselmatige wijze vorderen de Geallieerde Volken van het eene punt naar het andere. Ze volgen hun plan. De oorlog is in het bevrijdingsstadium getreden. Stap voor stap zal deze bevrijding ten uitvoer worden gebracht.

Uit de gebeurtenissen van de afgelopen weken komen twee onweerlegbare feiten naar voren. Het eerste is van strategischen aard: de Duitschers en Italianen zijn omsingeld. Te Stalingrad en in Libyë hebben ze gemerkt door wie ze omsingeld worden. In het Oosten zijn de Japanners eveneens omsingeld, en op Nieuw Guinea worden ze teruggedreven. De vrije volken daarentegen, kunnen steeds vrijlijker gebruik maken van het aardoppervlak, naarmate ze de omsingeling strakker aantrekken. En dit eerste feit van groot strategisch belang wordt door een tweede feit nog verre overtroffen: de werkelijke wijskracht en de samenwerking van de vrije wereld. In den modernen oorlog zijn afstand en klimaat niet zoozeer overwonnen door schepen, tanks en vliegtuigen, als door den menschelijken wil en het vernuft, dat deze strijdmiddelen geschapen heeft; maar nog grooter dan de overwinning die de menschelijke wil behaald heeft op stoffelijke hinderpalen, zijn de overwinningen die de mensch in zijn strijd op zuiver geestelijk gebied behaald heeft. De moreele omsingeling van Hitler is volkomen. Het Nationaal-Socialisme bestaat sedertwaars nog steeds, maar het kan niet langer een overwinning behalen met bedrog.

DE KONINK LIJKE KERSTBOODSCHAP

uitgesproken door

H. M. Koningin Wilhelmina, op 20 December 1942

Landgenooten in het Vaderland.

Bij de nadering van het Kerstfeest, dat ditmaal voor U, en daarom ook voor mij, zoo moeilijk en droevig zal zijn, wil ik niet nalaten een enkel woord tot U te richten.

Als ik van hier uit tracht te peilen al hegeen in dezen Kersttijd in U omgaat, dan zie ik voor mijn geest Uw rijnende zorgen om Uw stoffelijk bestaan. Uw velerlei kwellingen en ongerustheid, den doodsnoed waarin velen Uwer verkeeren, Uw droefheid en den rouw in Uw hart over hen, die U wredeledijk werden ontruikt; doch daarnaast zie ik Uw groeiende hoop, Uw onbeschrifte spanning omtrent wat de toekomst zal brengen.

Van de eindoverwinning zijn wij overtuigd, maar alleen God weet wanneer de ure onzer bevrijding zal slaan.

Het zal ons ook dit jaar zeker niet mogelijk zijn, Kerstfeest te vieren op de wijze, waarop wij dit gewend waren; wij kunnen het niet zoo tegemoet gaan als ware er geen oorlog.

Doch dit is ook het eerste noodige.

Voor ons is het allesbeheerschende te allen tijde het heilsfeit zelf, dat het Kerstevangelie verkondigt.

Want onwankelbaar en getrouw verrijst Gods liefde, zoals deze zich openbaart in de komst van Christus op aarde, boven al het geweldige dat wij beleven uit, en dus ook boven de duivelse machten die over ons heerschen.

Dwars door deze donkere wereld heen aanschouwen wij in Bethlehem die andere wereld, als een toevlucht en een hoog vertrek, als een lafenis en een bron van kracht voor elken moedigen strijder.

Want strijders zijn wij thans allen: mannen, vrouwen en kinderen.

De geheele Bijbel is een doorlopend getuigenis van de liefde van God.

„Alzoo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijnen eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk die in Hem geloofd niet verderve maar het eeuwige leven hebbe” is wel de meest- tot ons sprekende en aangrijpendste vertolking van de blijde Kerstboodschap.

Deze woorden heeft Christus door Zijn leven, met Zijn bloed en tranen, en bovenal, door Zijn opstanding bevestigd en gemaakt tot levende werkelijkheid voor ons.

Allen bij Hem is een volmaakt samengaan van barmhartigheid en ontferming, van diepe bewogenheid en van zorgende liefde, met een machtig willen en kunnen, en sterk zijn.

Diep binnen ons verborgen „ik” hunkeren wij naar die volmaakte liefde.

Allen zij kan ons staande houden in dezen verschrikkelijken tijd, omdat zij ons alles toevoert wat ons innerlijk leven op peil moet houden.

Ja, zij is de voortstuwende kracht en in de diepste betekenis, het leven van ons leven.

Zij behoedt ons voor het gevaar van innerlijke verarming, voor dat van verharding, voor onverschilligheid, voor wanhoop, en nog zoo veel meer.

Zij stelt ons in staat mensch te zijn, in den volsten en besten zin van het woord, ondanks alle aanslagen welke de macht der duisternis op ons richt.

Hiermede geeft zij ons die innerlijke sterkte, die wij voor elken strijd noodig hebben.

Niemand kan dit beter beseffen dan Gij, die zelf ondervindt wat het is overwinnaar te zijn, al schijnt Gij overwonnen.

Mogen wij dan allen, voor het eerst of bij vernieuwing, die volmaakte liefde grijpen, met ons heele wezen.

Thans richt ik mij in het bijzonder tot hen die worstelen om het behoud van hun geloof.

Ik weet, hoe zwaar de strijd op dit oogenblik is, en hoe moeilijk het thans is voor ons geloof om te volharden; ik ondervind dit zelf.

Indien wij, als wij ons moe of zwak gevoelen, ons blijven vasthouden aan die liefde als aan een zeer vaste rots, dan glijden wij niet af, dan zullen wij in onze donkerste uren de lots-gemeenschap ervaren van Hem, die zich voor ons liet nagelen aan een kruis, en Zich niet ontzien heeft in te dalen in onze grootste duisternis.

En deze verbondenheid geeft uitsluitend verlossing uit onzen nood.

Streven wij er dan naar, uit te wonen uit deze wereld, die de booze machten zoo droef en duister gemaakt hebben, en in te wonen in die wereld, die Bethlehem ontsluit.

Dat zij onze daad, het antwoord dat wij geven op de daad van God, ons verkondigt in het Kerstevangelie.

Wij zijn in verschillend opzicht andere menschen geworden, het leven stelt ook andere eischen dan voorheen.

Landgenooten! Gemeenschappelijk lijden heeft U hecht aaneengesmeed, als waart gij leden van één groot gezin.

Dit heeft U geleerd elkander vast te houden in onderlinge hulpvaardigheid en naastenliefde, welke het daadwerkelijk nakomen is van de liefde, door Christus ons geleerd.

Dat is schoon en veelbelovend voor de toekomst.

En thans richt ik mij tot de jongeren onder U.

Ik stel mij U voor gedurende de Kerstdagen, vereenigd in den huiselijken kring, elkaar onderling sterkend en opwekkend tot al het goede dat in U en om U ontstaat is in deze zware verdrukking, en dat het geheim is van Uw kracht.

Waakt erover als over een kostbaar kleinood, dat gij bewaart voor het nieuwe tijdperk, dat beginnen zal met onze bevrijding.

Thans wend ik mij weder tot U allen.

Er is verdieping gekomen, en verbreding van den horizon op godsdienstig gebied.

De werkelijkheid van God komt in dit tijdsgevoel zoo regelrecht op de geheele menscheit af, dat zij zich niet kan laten te keuze: voor — of tegen, kan onttrekken.

Het is of er vele klusters afvallen en wij herboren worden in die hooge, onmetelijke vrijheid en heerlijkheid van Gods kindschap; of wij opvaren gelijk de arenden, tot daar, waar wij zijn, boven het bereik onder wederpartijders; daar, waar God alleen regeert, en het doen van Zijn wil ons steeds gelukkiger en vrijer doet zijn.

Ziet, dit is het wonder van Zijn liefde: dat Hij ons leven en sterven op Zich genomen heeft, van Zijn kribbe tot Zijn kruis, door het graf heen tot Zijn overwinning over dood en graf.

Zoo zullen ook wij door verandering en tranen heen Hem eenmaal volgen in Zijn heerlijkheid.

Niets zal ons kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus, onzen Heer.

Dat God U allen rijken Kerstzegen moge schenken.

(6)

(7)

MIJN INSPECTIE-TOCHT OVERZEE

Verslag van zijn Amerikaanschen reis

door Z.E. LUITENANT-ADMIRAAL J. TH. FURSTNER

HET is uiteraard niet mogelijk, in een kort verslag een volledige indruk te geven van al hetgeen ik op mijn reis door de Vereenigde Staten van Amerika en in onze West-Indische gebiedsdeelen heb gezien. Laat ons beginnen met een woord van groote bewondering voor hetgeen de Amerikanen op het gebied van organisatie presteeren. Vooreerst al de reis op zichzelf: het zoo een fysieke onmogelijkheid geweest zijn in een tijdsverloop van twee maanden af te doen wat ik nu heb kunnen afdoen, indien de Amerikaansche marine-vliegtuigen en ook wanneer het luchtverkeer aan de overzijde van den grooten haringvijver niet zoo uitnemend georganiseerd ware geweest.

„Doe het nu!”

De United States Navy houdt ervan de zaken „gesmeerd” te laten loopen. Geen enkele maal — behalve eens op Portorico — behoeft op het verwisselen van onderdeelen van radio of motor te worden gewacht; de gewone gang van zaken was, dat ik op het vliegveld van vertrek komende, het vliegtuig aantroef met reeds draaiende motoren en dat, op het vliegveld van aankomst, de marine-auto klaar stond om mij naar het doel van de reis te brengen. Neem daarbij in aanmerking, dat de ontvangende Amerikaansche vlagofficer reeds met een programma in de hand staat als men aankomt en men zal begrijpen, dat de slagzin: „Do it now”, in den letterlijken zin van het woord, tot iederdeels beginsel in de Amerikaansche organisatie is verheven.

Toch krijgt men heelemaal niet een

gevoel van haast, van „gedreven” worden; het tempo is zoo vanzelfsprekend voor iedereen dat het niet meer opvalt en bovendien is iedereen is zoo uitermate vriendelijk! Nu komt dit natuurlijk ook wel omdat ik Nederlander ben. H.M. Koningin Wilhelmina was juist in Amerika geweest, toen ik er aankwam en de indruk, die Zij gemaakt heeft, is zoo overvloedig, dat Nederland wel uitzonderlijk goed aangeschreven staat bij de Amerikanen, ik zeg met opzet „de” Amerikanen, want het zijn heelemaal niet alleen de ambtelijke instanties, die mij bijzonder vriendelijk ontvingen... het is ook de gewone man die eenvoudig, hartelijk en tegemoetkomend is. Een typisch voorbeeld beleefde ik onmiddellijk bij mijn aankomst te New York. De man van de immigratie-controle, die mijn paspoort het eerst zag, zeide dadelijk: „daar moet de inspector van de douane bijkomen”. Nu hadden ze mij altijd verteld, dat de douane en immigratie-ambtenaren in Amerika zoo lastig zijn, dus ik dacht: „wat nu?” en ik zocht al naar de sleutels van mijn koffers. Het pakte anders uit. De „inspector” kwam met zijn heele personeel en vroeg: „Bent U de Nederlandsche admiraal?” „Indersdaad”, „Well, brother” — een hartelijke klap op mijn schouder, „ik heb de grootste bewondering voor de Nederlandsche marine. Erg blij je hier in de States te zien”. Ik viel natuurlijk in de rol, klopte hem ook op zijn rug en zei: „Thank you so much!” Enfin, de eene ambtenaar was in Nederland geweest, de andere had „Uw Koningin” gezien, weer een andere zei, dat hij een „tulpenfeest” meegemaakt had, (vermoedelijk was dat in Michigan) maar iedereen zeide iets vriendelijks over Nederland of over Nederlandsch-Indië. Dat er temidden van die

breed-glimlachende ambtenaren geen oogenblik verloren ging met koffertinspectie behoeft ik u niet te zeggen. Hoevel Amerikanen er zijn van Nederlandsch bloed — extraction noemen ze dat — is verbazend; onze voorouders, die naar Amerika emigreerden, moeten wel heel vruchtbaar geweest zijn, maar het begon ook al met Nieuw Amsterdam in 1625. Hoe het met die Nederlandsche afstamming van vele Amerikanen nu precies zit komt er niet zoo erg op aan: het symptoom is veelbetekend, dat door de houding van de Nederlanders tijdens en na de rampspoedige oorlogsdagen in Nederland en in Nederlandsch-Indië vele Amerikanen het een groot voorrecht schijnen te achten, Nederlandsche mannen of vrouwen onder hun voorouders te tellen. Die neiging is altijd aanwezig geweest, getuige het oranje-blauw-bleu, dat van de openbare gebouwen in New York wappert en dat als stadsvlag terugwijst naar den tijd, dat New York nog Nieuw Amsterdam heette. Die waardeering voor het oude Nederland is echter deze laatste jaren nog belangrijk versterkt.

„Nederland in den West”

Van New York naar Suriname, is „na qu'un pas!” In werkelijkheid is het natuurlijk een vliegtocht van enkele dagen, maar in figuurlijken zin vormen New York en Suriname tezamen voor ons Nederlanders een herinnering aan het feit, dat in 1667 de toenmalige Nederlandsche Regeering besloot het grondgebied, dat later New York zou worden, aan Engeland af te staan ten einde het grondgebied, dat thans ons Suriname is weer Nederlandsch te doen worden. Onze voorouders zullen toen ongetwijfeld mede hebben laten wegen, dat over Suriname reeds eerder de Nederlandsche vlag had

LUITENANT-ADMIRAAL J. TH. FURSTNER
Nederlandsch Minister van Marine

gewapperd dan over het eiland Manhattan. Wellicht ook stond toen Suriname al bekend als een gebiedsdeel, waar de Nederlandsche geest diepe wortels had geslagen. In ieder geval is dat nu bijna 300 jaar later, zeer sterk het geval! De bevolking van Suriname is pro-Nederlandsch en pro-Oranje, meer dan men zich kan voorstellen als men er niet geweest is. Nog steeds wordt de „goede Koning Willem” er vererd, die de slaven in Suriname heeft vrijverklaard. Op Koningsdag, 31 Augustus, de datum die ook in de toekomst zal worden gevierd als „Nederlandsche Vrijheidsdag”, brengen de gekleurde Surinaamsche vrouwen prachtige Oranje-bloemstukken in het Gouvernementshuis, waarvan ik er één zelf heb kunnen bewonderen.

Met die bevoking en met de Nederlandsche civiele en militaire autoriteiten wordt thans op uitstekende wijze samenwerkend door een contingent Amerikaansche militairen, dat met de in aantal veel groter Nederlandsche troepen zorgt voor de veiligheid van dit Nederlandsche gebiedsdeel. De Nederlandsche Gouverneur, die

opperbevelhebber is over de gezamenlijk Nederlandsch-Amerikaansche strijdkrachten in zijn gebied, heeft de maatregelen doen treffen die noodig waren om te zorgen, dat de Nederlandsche vlag ook gedurende dezen oorlog blijft wapperen boven dit van oudsher Nederlandsche gebiedsdeel.

Een soortgelijk samenwerking met Amerikaansche vloot- en legeronderdelen heeft op Curaçao plaats. De nieuwe Gouverneur, die in naam van Hare Majesteit Koningin Wilhelmina er het opperbevel uitoefent is door, niet alleen ambtelijk maar ook persoonlijke, vriendschapsbanden verbonden met den Amerikaanschen Schout-bij-Nacht, die toevalligerwijze ook in Nederlandsch-Oost-Indië aan onze zijde gestreden heeft. Het was mij een voorrecht de niet onbelangrijke onderdelen der Nederlandsche Marine aldaar te inspecteeren en met de verschillende gezagsdragende kennissen te maken. Een bijzonder voorrecht acht ik het ook met den Nederlandschen bisschop van Curaçao kennis gemaakt te hebben, waens invloed ver uitgaat buiten het eiland, onder meer omdat in Curaçao

het instituut gevestigd is waar van oudsher de Verzuimzame Roomsch-Katholieke intelligentia haar dochters liet opvoeden en onderwijzen.

Zoo zijn de betrekkingen van onze gebiedsdeelen in West-Indië, behalve met de Noord-Amerikaansche, ook met de Zuid-Amerikaansche naburen alleszins bevriendend. In Suriname werd ik b.v. ook begroet door een Braziliaansche militaire missie, welke naar zich als groot land en bondgenoot, grenzende aan het Nederlandsche gebied, eveneens voor de territoriale integriteit van het West-Indische deel van ons Koninkrijk interesseert. Toen ik later een andere Braziliaansche militaire missie in de Vereenigde Staten ontmoette, liet het hoofd der missie zich op de meest vleende wijze over de Nederlandsche Marine en over de koloniesondere-eigenschappen van ons volk uit.

Er is nog één ervaring, die ik opleed, welke ik u moet vertellen, ik zag tien-duizenden jonge Amerikanen in opleiding voor de moderne oorlogvoering. Het Amerikaanse abelen- en opleidings- vliegkamp waar onze Nederlandsche jongens, uit Indië geëvacueerd, worden opgevoerd, en het Amerikaansche vliegkamp, dat twee jaar geleden nog niet bestond en waar nu 1.400 piloten en 20.000 luchtcharters per jaar worden opgeleid. Wat mij zeer sterk opviel was de grimmige ernst en toewijding, waarmee al die jongelieden zich aan hun leertijd wijden. Er wordt niet veel gelachen, van speelsheid geen spoor, in elk geval veel minder dan in mijn eigen jeugd op 17, 18 jarige leeftijd, het geval was.

Voor de vrijheid!

Het is natuurlijk mogelijk, dat het de strikte discipline is, maar ik meen, dat het veel dieper zit. Deze jonge mannen hebben het gevoel, dat aan het opgroeiende geslacht van dezen tijd een taak is toebedeeld, een harde maar ook verheffende taak. Zij gaan vechten voor een grootsche zaak, de zaak van de menschelijke vrijheid, die alleen gebonden wordt door een discipline, door een zelfdiscipline van de enkeling ten bate van de eigen nationale gemeenschap, het Vaderland! En... het is niet alleen het eigen vaderland waar deze jeugd voor vechten wil, het is ook voor het vaderland van andere, naar den geest, vrijen menschen. Het is werkelijk niet te sterk uitgedrukt, het is de geest der „kruisvaarders”, of als ge wilt, iets van het fatsoeneel voor „vrijheid der pilgrim-fathers”, dat de Amerikaansche jeugd drijft om zich met hart en ziel te bekwaamen in alles wat, in den modernen oorlog, de zekere eindoverwinning zal verhaaren.

Ik ben blij in de U.S.A. te zijn geweest, vaak voor de landing van sterke Amerikaansche troepen in Noord-Afrika den wereld het bewijs gaf van hun organisatievermogen en goetendheid. Dat ik ook in Curaçao ben geweest en bij Prins Juliana mijn opwachting heb gemaakt, behoeft geen betoef. Het gaat alles naar wensch in het Koninkrijk gerin, maar dat heeft Prins Bernhard U al per radio verteld.

(8)

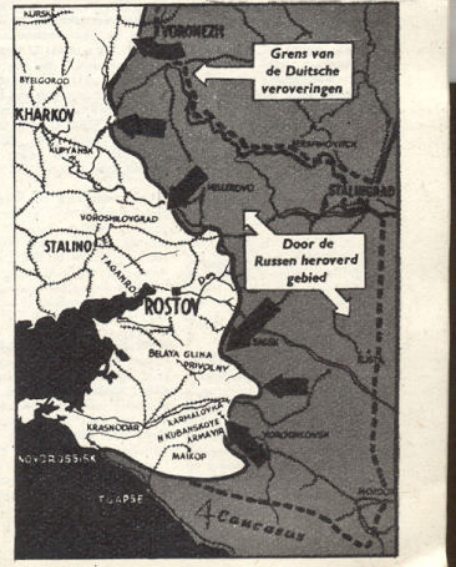
(9)

DE GEALLIEERDEN IN DEN AANVAL — DE DUITSCHERS TREKKEN TERUG

Op 8 November 1942 zei Hitler: "Alles wat ons in den vorigen winter overkomen is zal ons ditmaal niet meer overkomen." Op 12 November openden de Russen hun offensief en sneden bij Stalingrad 200.000 man af, wier aantal in twee maanden tijd tot 40.000 verminderde. Tijdens de Kerstdagen werd een sterk ontzettingsleger tusschen Kotelnikovo en Stalingrad verpletterd. Ondertusschen hadden de Russen de Midden-Don overschreden en tot aan de Donetz het gehele gebied bevrijd ten Oosten van den spoorweg Voronoesch-Rostov. Door een gelijktijdig offensief vanuit de Kalmukken-steppen, vanuit de Midden-Kaukasus en stroomafwaarts langs de Beneden-Don, dwongen zij de Duitschers tot een haastigen terugtocht in de richting Rostov. Op het Centrale Front veroverden zij Veliki Luki; begin Januari brak het garnizoen van Leningrad uit en reikte de hand aan het Russische ontzettingsleger. Na een belegering van ruim 500 dagen, die in de stad een miljoen slachtoffers geëischt had, was Leningrad bevrijd. Van 19 November tot 19 Januari hebben de Duitschers verloren: 200.000 gevangenen, 500.000 doden, 6.000 tanks, 3.500 vliegtuigen, 12.000 kanonnen en nog steeds vindt het Russische offensief aan kracht.

Fig. 1. toont de Russen in hun sneeuwmantels tijdens een winteraanval.
Fig. 4. toont de Russische positie op 26 Januari. Na een tocht door de Noord-Afrikaanse woestijn van 2.000 kilometer, die de hoogste eischen stelde aan het uithoudingsvermogen en bevoorradingssysteem van Montgomery's Achste Leger, rukten de Britten op 23 Januari Tripolis binnen en zetten zonder onderbreken de jacht op Rommel voort in de richting van de Tunesische grens. Fig. 3. Zoodoende komt de As in Tunis tusschen twee vuren. Op Fig. 2 ziet U eenige van de 200.000 krijgsgevangenen der As, die tijdens den woestijnveldtocht gemaakt werden.

DE NIEUWE FRONTSOLDATEN

(Uitgesproken door den „Rotterdammer“ voor Radio Oranje.)

ER zit in deze hele Mussert- en NSB-geschiedenis van Zondag 13 December iets belachelijks. Er zit iets erbarmelijks in dezen hansworst met zijn dwergpartij; een erbarmelijkheid die je zou kunnen doen grijnen van leedvermaak, als men een oogeblik zijn rol als landverrader vergeet kon.

Maar er is werkelijk niet de minste aanleiding om te lachen: Hitler heeft niets van een humorist. Hij heeft deze z.g. benoeming van Mussert tot „leider“ van het Nederlandse volk bedoeld als een kaakslag in het gezicht van ons volk: een gebaar van machteloze woede, omdat dit volk, waarschijnlijk als geen ander, onkwetsbaar gebleden is voor de nationaal-socialistische propaganda: omdat het zich, koppig en hardnekkig, tegen Moffen en landverraders tegelijk verzet en blijft verzetten. Daarom wilde Hitler dat volk den smaad aandoen, aan een van de verachtelijkste individuen den naam van „leider“ te geven en aan de verzameling tuig, die NSB heet, z.g. medezeggenschap in binnenlandse aangelegenheden te verlenen. Dat is een reden.

De tweede en ook de ernstigste reden is, dat Hitler Nederland nog meer dienstbaar wil maken aan zijn verloren oorlog. Daarbij zal de NSB nog meer moeten helpen dan tot dusverre en tevens een deel van de verantwoordelijkheid op zich nemen.

Meer dan twee jaar lang heeft het Nederlandse volk den wereldstrijd zeer zeker met aandacht en spanning gevolgd, maar dan toch van zekeren afstand. Tusschen schijnt de tijd aan te breken dat wij er wederom direct in betrokken worden. Begrijp mij goed, ik wil niet zeggen dat spoedig op Nederlandschen bodem gevechtshandelingen zullen plaats grijpen. Maar ook zonder dat er met wapens

in de vuist gevochten wordt kan er oorlog zijn in een bepaald gebied. In die omstandigheden zal Nederland waarschijnlijk komen te verkeren. Hitler weet den oorlog voor ons maar wil het niet opgeven. Hij zal niet terugschrikken voor een oorlog in de bezette gebieden om den oorlog naar buiten langer te kunnen volhouden. Hij heeft materialen noodig en mannen, mannen als arbeiders, en mannen als soldaten, tot iederen prijs. Hij zal voor niets terugzenden.

Daarvan dient iedere vaderlander zich, nu al, ter dege rekenschap te geven. Velen, zeer velen Uwer zullen dit reeds lang gedaan hebben. Maar hun, die nog in een zekere rust hadden voortgeleefd, zou ik willen vragen, met den meesten aandrang: „Bezint U en maakt U gereed. De oorlog zal aan U niet voorbijgaan. Bezint U op het wereldgebeuren. Bezint U op de positie van Duitschland en bovenal op de positie van ons land. Bezint U op de taak, die U mogelijk wachten kan. Het Vaderland kan al zijn zonen noodig hebben, geen uitgezonderd.“

Gij, ambtenaren van Nederland, zijt een schild voor de bevolking, gelijk de Minister-President U dat onlangs vroeg. Het Vaderland rekent op U, op Uwe liefde, op Uwe toewijding. Gij kunt menig kwaad voorkomen, menigen maatregel. Gij hebt het reeds gedaan en wij weten het. Doe het nog meer.

Gij allen, geestelijke herders, doktoren, boeren, leeraren, onderwijzers, advocaten, kunstenaars. Gij allen, zonder uitzondering, landgenooten, mannen en vrouwen, Gij kunt, ieder op Uw eigen terrein, wankelmoedigen sterken en den vijand demoralizeeren. Er is geen grens voor deze waakzaamheid. Zij kan gebeuren, iederen dag, ieder uur, op iedere plaats, bij iedere

gelegenheid. Gij ziet en Gij hoort, hoe de vijand zelf zijn zaak verloren weet; hij wil alleen den dag des oordeels nog wat uitstellen. Het is aan U dien dag te verhaasten. Nu is de tijd gekomen voor iederen vaderlander om te toonen, dat hij dankbaar is voor het erfgoed onzer vaders.

En nu een bijzonder woord tot de arbeiders.

De slavenjacht op arbeiders zal, nog afgezien van andere dingen, waarschijnlijk steeds scherpere vormen aannemen.

Ieder zal goed doen zich vooraf ernstig te beraden wat zijn houding zijn zal, als ook hem de hand van onzen vijand trefte. Daarom zou ik op ten paar punten. Zij kunnen U wellicht van nut zijn. De Moffen zullen trachten, uw arbeid tot het uiterste te benutten. Het is de Moffen volmaakt onverschillig, of U er over een paar jaar afgebeuld heeft of niet. Dat is hun laatste zorg. Wat zij willen is een maximum prestatie, om hun verloren oorlog zoo lang mogelijk vol te kunnen houden. Vandaar dan ook, dat zij op groote schaal het stukloon hebben ingevoerd. Dr. Ley, de Duitse opperslavenrijver, heeft het in de Duitse krant *Der Angriff* van 27 November j.l. openlijk gezegd: „De invoering van het stukloon moet zoodanig geschieden, dat iedere arbeider een maximum productie levert“. De zaak is eenvoudig: eerst wordt de bekende arbeider lekker gemaakt met het vooruitzicht op hooger loon, en wanneer hij dan eenmaal bezwen heeft, meer dan het normale kwantum te kunnen afleveren, wordt het stukloon gewijzigd, zoodat hij weer op zijn oorspronkelijke verdiensten terugvalt. Iedere arbeider, die in dezen Duitschen val loopt, benadeelt

al zijn arbeidskameraden, zonder dat hij er zelf ten slotte eenig voordeel van heeft.

Hier past maar een houding, nl. deze: werk zoodanig, dat de vijand, in ieder opzicht, zoo weinig mogelijk van U profiteert. Hoe Gij dit kunt bereiken, kan en moet natuurlijk aan U zelf worden overgelaten, al naar de omstandigheden zijn: laat U echter nooit verleiden, althans niet tot nader order, tot enige daad van gemakkelij te ontdekken sabotage of van openlijk verzet. Gij zoudt onmiddellijk onschadelijk worden gemaakt en we hebben op het goede oogeblik ook U noodig.

Gij dient U ook voor te bereiden op den vloed van propaganda, die over U zal worden uitgestort, door de radio, door kranten, lezingen, avondjes en weet ik wat nog meer. De zedelijke steun, dien Gij thans in Uw omgeving in Nederland vindt, zal U dan ontbreken. Ik ben er niet bang voor, dat die propaganda wat op U zal krijgen, maar het is beter vooraf gewaarschuld te zijn. De Moffen zullen tevens ongetwijfeld trachten, op allerlei manieren verdeeldheid te zaaien tusschen U en Uw lotgenooten, vooral die van andere nationaliteit.

Aan den anderen kant zullen de heeren van de Gestapo en van de SS een menigte „agents provocateurs“ op U afsturen. Die spionnen en agenten zullen beweren net zoodoende aan de Moffen en de naziklek te hebben als U zelf. Maar als Gij er op gaat, zijt Gij er bij voorbaat van verzekerd, het bitter zullen berouwen. Weest voorzichtig in den omgang met wien dan ook: wordt niet vertrouwelijk voor Gij positief weet dat Gij den ander ook ten volle vertrouwen kunt. Zoekt Uw vrienden met de noodige voorzichtigheid onder de arbeiders“ uit de verdruchte landen en onze landgenooten.

Laat U door geen Mof en geen Moffin uit Uw tent lokken, maar toont hun een fiere, en voor zover

in de omstandigheden mogelijk, een afgewekte houding. Toont hun Uw zekerheid dat dit alles maar tijdelijk is en dat de Duitse nederlaag, als in 1918, onherroepelijk nadert. Zij voelen het zelf al in hun onderbewustzijn; als Gij hun Uw zekerheid toont, zal het hen bang en razend tegelijk maken. Dat is vast Uw zoete wraak, een voorproefje van wat nog komt.

Bedenk ook bij voorbaat, wat Gij zult doen, als de Duitse nederlaag eenmaal daar is, als het Duitse volk gelijk in 1918, zich tegen zijn slechte meesters keeren zal en als het transportwezen gelijk in 1918, volkomen ontwicht zal zijn. Het is goed, hieveroef thans reeds Uw hersens aan het werk te zetten, nu Ge nog in betrekkelijke rust leeft en Gij de mogelijkheid hebt, die zaken met anderen te bespreken en hen om raad te vragen.

En bovendien, bezint U op Uw houding, wanneer van hier, uit de roep tot actie tot U zal komen. Wie nu naar Duitschland trekt, gaat niet als slaaf, niet als beklagenswaardig man in het leger der verdoemden, maar hij gaat als frontsoldaat, hij gaat om mede te helpen strijden, hij gaat om de vesting van binnen uit te verzwakken als zij van buiten af zal worden bestormd.

We hebben reeds, uit onverdachte bron, vernomen, dat de Moffen over de Nederlandsche arbeiders heelmaal niet te spreken zijn, dat zelfs onze landgenooten de slechtste reputatie hebben van alle nationaliteiten. Wel we zijn er trotsch op, dat onze vijanden dat zeggen. Maar dat is nog niet voldoende. Meer dan ooit moeten de Nederlandsche arbeiders in Duitschland zijn als de vooruitgeschoven post van het bevrijdingsleger, rustig, zelfbewust en vastberaden, gereed om toe te slaan op het goede oogeblik. De Moffen zullen merken, uit wat voor hout „die verdammten Hollander“ gesneden zijn.

Iederen kan thans dienst nemen

in het leger der bevrijding. Het Vaderland heeft niet alleen soldaten noodig, maar ook burgers, die op hun eigen terrein den grooten strijd medestrijden. Er valt voor een ieder wat te doen; naar geen rang of stand, naar geen leeftijd of geloof wordt gevraagd.

Uw eerste daad moet zijn: bezinning op Uw plaats in de maatschappij en op Uw verantwoordelijkheid; bezinning op wat Gij kunt doen om den vijand te weerstaan eerst, en om den genadeslag toe te brengen daarna.

De vijand zal stormloopen; het zal zijn loep naar den ondergang zijn. De bevrijdingsstrijd is begonnen; hij kan lang duren, maar wij zullen hem winnen.

Leve onze Vorstin, leve het Vaderland, leve de Victorie.

RADIO UIT LONDEN

7.40-7.50 uur: 6.40-6.50 uur: 11.45-12.00 uur: Nieuwsberichten op 1500, 373, 49.59, 48.43, 41.96, 51.49 m.
12.45-13.00 uur: Ochtenduitzending Radio Oranje op 1500, 373, 49.59, 24.8 m.
13.45-14.00 uur: 19.45-20.00 uur: Nieuwsberichten op 1500, 373, 49.59, 48.43, 41.96, 51.49 m.
20.45-21.00 uur: Avonduitzending Radio Oranje op 1500, 373, 49.59, 24.8 m.
23.50-24.00 uur: Nieuwsberichten op 373, 285.5, 49.49, 49.10, 48.54, 41.49 m.
De zendtijden van Radio België zijn dus voortaan:
8.40-8.50 uur: (behalve Zondags).
17.30-17.45 uur: (op even dagen).
21.00-21.15 uur: (op oneven dagen).
(Alle op 373.1 meter).

DE DUITSCHE PROVISIEKAST

[Hoofdartikel uit The Times, 20.10.42]

HOEVEL de juiste cijfers over de voedselbronnen, die de winter voor Duitsland beschikbaar zijn, niet bekend zijn, lijkt het geen twijfel, dat Duitsland dit jaar aanzienlijk meer voedsel noodig zal hebben dan in de voorafgaande oorlogswinters; en de eenige manier waarop het kan trachten, de huidige voorraden op peil te houden, is door te speculeren op de toekomstige verwachtingen in de Oekraïne.

De nieuwe voedselbronnen, die sinds 19 October geldig zijn, geven den normalen verbruiker recht op iets meer brood en vleesch, doch desondanks zijn de rantsoenen steeds lager dan vóór de laatste vermindering op 6 April van dit jaar. Enkele producten — voornamelijk aardappelen — zullen waarschijnlijk in grotere hoeveelheden voorradig zijn, maar zelfs deze toename zal de vermindering van andere producten niet kunnen vergoeden. Het Juli-nummer van het officiële blad „Vierjahresplan“ voorspelde een tijdelijke verbetering van de vleeschvoorraad naar aanleiding van meer slachtingen, maar daarna zou er weer een vermindering komen „in verband met de uitputting van de voorraden wintervoer“. Plantaardige oliën waren „zeer belangrijk benden de verwachtingen“; de melkproductie „benden normaal“; vruchten en groenten „benden het gemiddelde“; klaver en klavergras „belangrijk benden het gemiddelde“; eieren „ongeveer normaal“; aardappelen „gunstig genoeg om de overgangperiode door te komen“.

Doch zelfs wanneer het mogelijk zou blijken de huidige rantsoenen te handhaven, dan nog blijft het feit, dat de rantsoensbasis 6 April van dit jaar belangrijk verminderd is vergeleken bij de rantsoenen, zoals die bij het begin van den oorlog werden vastgesteld en die, volgens de meening van experts, in dien tijd als een minimum voor levensonderhoud

werden beschouwd om in oorlogstijd het gezondheidspeil in stand te kunnen houden. Daar komt nog bij, dat, behalve de vermindering in kwantiteit er tevens een aanzienlijke achteruitgang in kwaliteit valt waar te nemen. Brood, dat dezen zomer nog smakelijk en voedzaam was, en zonder eenige twijfel beter dan voor den oorlog, is nu veel slechter. Het wordt gemaakt van ongebuikt meel en bestaat uit 45 procent rogge, 35 procent tarwe en 20 procent gerst, en wordt ofwel „Drittelsbrot“ genoemd, ofwel „Brood-uit-drie-deelen“. Er zal nu zelfs nog 3 procent aardappelmeel in verwerkt worden. De hoeveelheden vetten, suiker, specerijen, eieren en gevogelte voor de restaurants zijn aanzienlijk verminderd. Waarnemers van betrouwbare neutrale zijde zijn het er allen over eens, dat de voedseltoestand voor de groote massa in Duitsland een peil heeft bereikt, dat niet zonder gevaren verlaagd kan worden. In de eerste week van Augustus werd te Berlijn een conferentie belegd onder voorzitterschap van Goering en bijgewoond door Backe, Bormann, Daluge, Frick, Funk, Goebbels, Lammers, Ley, Rosenberg, Speer, de meeste gouvelders, en alle leiders van den Duitschen landbouw, teneinde de plannen te bespreken om Duitsland door den komenden winter heen te brengen.

Op het eerste gezicht lijkt het misschien vreemd, dat er sprake is van een verscherping der voedselsituatie. Immers, sinds het uitbreken van den oorlog heeft Duitsland de beschikking gekregen over een uitgebreid gebied, dat voedsel voortbrengt en het heeft alle mogelijke moeite gedaan in alle richtingen om die voortbrenging te verhoogen. Voor den oorlog exporteerden vele landen — Frankrijk, Holland, Denemarken — groote hoeveelheden voedsel naar Engeland. Dit overschot zou nu dus Duitsland ten goede moeten komen.

In 1939 exporteerde Holland 170.000 ton groenten; in 1941 exporteerde het 340.000 ton naar Duitsland. De export of liever roof voor 1942 wordt op 400.000 ton geschat. Bovendien is de oppervlakte voor tuinderij in Duitsland, volgens de *Frankfurter Zeitung* met één vierde uitgebreid.

Desniettegenstaande was het tekort aan groenten in Duitsland dit jaar zoo ernstig, dat de rantsoenen op één pond per week per persoon werden vastgesteld, en het was verboden om direct van de verbouwers te koop, aangezien hierdoor de bevoorrading gevaar liep. Vruchten waren bijna niet te krijgen. Frankrijk moest, behalve een gedeelte van zijn eigen productie, eveneens een gedeelte van het geïmporteerde voedsel uit Noord-Afrika afgeven. Het aardappelrantsoen in Noorwegen bedraagt 1½ kilo per week, terwijl het in Duitsland dezen winter waarschijnlijk 4½ kilo per week zal bedragen. Bulgarije en Roemenië hebben broodloze dagen moeten instellen, om den slokop Duitsland met hun graan te voeden. Maar hoewel Europa wordt uitgegondert om het Rijk te kunnen voorzien, is de voedseltoestand in Duitsland erger dan ooit tevoren sedert het begin van den oorlog.

Het is zeer eenvoudig dit kritieke tekort aan voedsel te verklaren. In Juni van dit jaar deelde Backe zelf mede, dat de vorst zoo hevig was geweest, dat 2½ miljoen hectare winterkoren in de lente opnieuw gezaaid moesten worden. De biervrouwen in Duitsland moesten zelfs hun voorraden gerst af geven teneinde ze als zaaiendaad te kunnen gebruiken. In vele streken met vruchtbouwen werd 40 tot 80 procent van de boomen en struiken door de hevige vorst der twee laatste winters gedood. Van het overblijvende aantal kwam slechts een klein gedeelte fruit op de markt, aangezien

OUDE ORDE
— overvloed

Voor den Duitschen inval
MARKT IN OSLO
Na den Duitschen inval

NIEUWE ORDE
— honger-queues

(14)

de vruchten gekneusd waren en daarom naar de jamfabrieken werden gezonden. Het tekort aan groenten schreef Backe toe aan het „koude, natte weer van den afgelopen zomer en herfst“. Enorme voorraden aardappelen waren door de vorst bedorven.

Voor het grootste deel is het tekort te wijten aan de verminderde productie in de Balkan-landen. De voortbrenging van deze landen draagt ongeveer een vijfde van, die van voor den oorlog. Dit is te opmerkelijk wanneer men bedenkt, dat de Duitse autoriteiten voor den oorlog vol vertrouwen voorspelden, dat door de toepassing van de geïntensiveerde Duitse landbouwmethoden, de oogsten in de Balkan-landen verdubbeld konden worden. Aangezien het plaatselijke verbruik niet zou toenemen, zou het overschot, bestemd voor export naar Duitsland, minstens verdrievoudigd worden.

Na het Duitsch-Roemeensch Economisch Verdrag van Maart 1939 werden stappen ondernomen om deze plannen onmiddellijk uit te voeren. Het resultaat was echter een volkomen mislukking. Het voedseloverschot, bestemd voor den uitvoer, daalde tot bijna niets, in plaats van te stijgen. Deze daling was o.a. te wijten aan het feit, dat de twee voornaamste Zuid-Europese landen — Hongarije en Roemenië — gedwongen werden soldaten naar het Oostelijk front te zenden in veel grotere hoeveelheden dan, naar verhouding, Duitsland zelf. Daar deze soldaten voor het grootste deel uit den landbouw werden gehaald, daalde de voedselproductie, terwijl de consumptie steeg door het voeden van de eigen legers.

Duitsche fouten

De Duitschers hebben vele grove psychologische fouten begaan. De volken van de Balkan — en vooral de zeer nationalistische Hongaren en de rasbewuste Roemeniërs — zijn zeer verbitterd over hun be-

handeling als waren zij minderwaardige rassen. Derhalve weigeren de landeigenaars hun velden te bebouwen. De boeren probeeren hun overschotten zoo laag mogelijk te houden, en dit vooral, omdat Duitsland geweigerd heeft, de prijsverhoogeningen in aanmerking te nemen. Door de oorlogskosten, de geldschommelingen, en de schaarschte van de eerste levensbehoeften, zijn de prijzen in Roemenië sinds het uitbreken van den oorlog verschillende malen verdubbeld. Een ton olie kost op het ooggenblik 34.000 lei. Gedurende langen tijd weigerden de Duitschers een verhoogen van 12.000 lei op de oorspronkelijke prijs toe te staan. Einde-lijk stemden zij er echter met tegenzin in toe, 23.000 lei te betalen. Dit had tot gevolg, dat de olieproductenten onwillig zijn olie aan Duitsland af te staan, zoolang de binnenlandsche markt nog niet verzadigd is. Dezelfde toestand bestaat op de voedselmarkt, en dan nog zijn de Duitse betalingen enkel schijn.

Terwijl de Duitse voedselvoorraden verminderen, stijgt het verbruik met elk oorlogjaar meer. Door het Plan-Speer is elke beschikbare persoon, zonder aanzien van leeftijd of geslacht, zooveel mogelijk in het actieve oorlogswerk ingeschaakt, hetzij in het leger, de hulp-politie, arbeidsdienst, of Todt-organisatie. Al deze personen krijgen extra rantsoenen. Dat wil dus zeggen, dat het verbruik van vleesch, vetten brood, melk, kaas en aardappelen is toegenomen. Iedere Duitse soldaat krijgt 3½ maal zooveel vleesch en tweemaal zooveel brood als de normale rantsoenen. Elke uitbreiding van de strijdmacht en hulpdiensten verhoogt tegelijkertijd het voedselverbruik.

Arbeiders in de zware bedrijven en nachtarbeiders krijgen voedzame extra rantsoenen. Tijdens het begin van den oorlog is het aantal arbeiders in de zware industrie gestegen met meer dan 1.000.000. Daarbij komt nog, dat het aantal buitenlandse arbeiders, afgezien van de krijgs-

gevangenen, dit jaar tot over de 3 miljoen is gestegen, en voor het eind van het jaar zal dit waarschijnlijk stijgen tot ongeveer 5 miljoen. Al deze monden moeten gevoed worden.

Dr. Claus schatte in het officiële blad „NS-Landpost“, dat Duitsland sinds het begin van den oorlog te zorgen had voor 7 à 8 miljoen extra eters. Claus rekende uit, dat, deze beide factoren inbegrepen, Duitsland op het ooggenblik de verantwoording draagt voor het voeden van 17 à 18 miljoen menschen meer dan bij het uitbreken van den oorlog. Duitsland leefde in de hoop, dat de bezetting van de Oekraïne het voedselprobleem zou verlichten. Inderdaad is er veel voedsel verbouwd voor het oeverhoofd van de bezettingstroepen. Doch het zal niet mogelijk zijn om, ondanks een verhoogde productiviteit in de Oekraïne, de Duitse burgerbevolking vóór 1944 extra voedsel uit dit gebied te verschaffen.

En nu nog Noord-Afrika!

De Geallieerde bezetting van Fransch-Noord-Afrika' betekent echter een nieuwe slag voor de Duitse voedselsituatie. Duitsland legde (in theorie dan) beslag op een vierde van de groote hoeveelheden oliehoudende zaden en plantaardige oliën, die uit Noord-Afrika naar Frankrijk werden uitgevoerd. Voor de 500.000 ton vruchten en groenten uit Marokko, Algiers en Tunis gold hetzelfde. Duitsland eische van Frankrijk levering van 800.000 ton graan voor de periode '42-43, en hierin moest Noord-Afrika voor een kwart bijdragen. Ook zal Frankrijk (d.w.z. Duitsland) de Noord-Afrikaansche kunstmest (vnl. fosfaten) moeten missen. Tien groote vischrookkerijen, die sinds den wapenstilstand in Marokko werden opgezet ten behoeve van het Duitse bezettingsleger in Frankrijk, zullen hun sardientjes voortaan een betere bestemming kunnen geven. Ook in dit opzicht dus is het Geallieerd offensief in Noord-Afrika voor Duitsland uiterst voordelig.

Fransche arbeiders verslaan Laval!

DOOR A. DEN DOOLAARD

LAVAL is Hitler's Gouwleider Nummer Twee. Nummer één kan hij tot zijn spijt niet worden, want die plaats is reeds door Mussolini ingenomen. Maar toch is Laval een belangrijk man; hij is de ijerigste vennoten van de Groot-handel in Slaven: Hitler, Sateck, Laval, Rost van Tonningen en Co. Deze „Co“ is de Duivel van het landverraad, die de verachting des menschen als de hoogste deugd beschouwt.

Hitler had de bekame Fransche vakarbeiders noodig. Hij probeerde te alleerst te krijgen onder valsche voorwendsels. Op 12 Juli verkondigde de Duitse radio, dat elke Fransche arbeider, die naar Duitsland vertrok, één Franschen krijgsgewangene zou bevrijden. Maar, zoolks onze vriend Jan Moedwil zei, staatkunnen op het woord der Duitschers is gelijk leunen op een gebroken stok. Want op 21 Juli volgde de bekendmaking, dat enkel geschoolde metalbewerkers als arbeiders beschouwd zouden worden. In het prettige ruispelletje, gezegd door Hitler en Laval, met menschenverschelde als inzet, was dus eerst een gelijk aan een, en reeds negen dagen later was een niet meer een, maar het kwam te zweven tusschen een en nul.

Nazi-rekenkunde

Op 29 Juli kwam de mededeeling, dat de Franschen zich vooral niet moesten verbeelden, dat elke Fransche arbeider zoo maar een krijgsgewangene zou kunnen bevrijden. De verhouding, waarin dit geschieden zou, bleek namelijk nog niet vastgesteld te zijn. . . Een was dus, ditmaal gelijk aan het algebraische X.—Maar op 11 Augustus kregen de slaven eindelijk vastgehouden, afgezien van hun boeien dan. Het Duitse Agentschap Trans-ocean vertelde, dat Laval goedgevonden had, 50.000 Fransche krijgs-

gevangenen te ruilen voor 150.000 geschoolde vakarbeiders. Een was dus voorloopig niet meer een, niet meer iets tusschen een en nul, niet meer X — maar een was drie.

Onmiddellijk na deze gelijktijdige verkrachting van eerewoord en rekenkunde stortte Laval zich op den microfoon. Smeekbeden en dreigementen dienden als garnering voor manhaftige beroepen op het geweten der Fransche arbeiders. Op het station Cofipègne, waar uitgaande treinen met arbeiders en binnenkomende treinen met krijgsgewangenen elkaar kruisten, stond Laval met eerbiedig ontbloot hoofd, de lof der collaboratie te zingen, omringd door een eerewach van verweten Moflen, die tegelijk de lijfwacht vormden en de censuur uitoefenden. De arbeiders hingen uit te raampjes en uitten hun bijval door op het Perron te spuwen.

In alle fabrieken werden de arbeiders opgeschreven, die zich gereed moesten maken voor het vertrek naar de Slavenburchi Moffrika. Maar Laval's beroep op het geweten der Fransche arbeiders was niet vergeefs geweest. In de Gnome en Rhône Motorenfabriek te Lyon waren 3000 slaven met zwart krijt opgeschreven; 7000 moesten zich onmiddellijk melden. Vijftien man gehoorzaamden, de overigen weigerden. Laval gaf bevel hen te ontslaan. De fabriek ging in staking. De kopstukken der ondergrondsch voortlevende vakbonden kwamen in 't geheim bijeen en zonden Laval de boodschap, dat de algemeene werkstaking in alle bedrijven voor hem en de Moflen klaar lag, tenzij de arbeidsoomschrijving voor 17 October werd opgegeven. De Moflen dreigden de stakingsleiders voor den kriegsraad te brengen, maar het antwoord deed hen terugtrekken. „Er zijn al zooveel krijgszeden, doodvonnissen en vuurpelotonen geweest, dat der-

gelijke dreigementen op onze menschen geen indruk meer maken.“ De arbeiders voegden de gloriende daad bij dit ijkoude woord. In Lyon en Amberieu hadden groote straatgevochten plaats; St. Etienne, Anney en Chamberieu vormden verdede kernen van verzet. Fransche vrouwen beletten de Duitse dokters de lokalen te bereiken, waar de Fransche arbeiders zouden worden gekeurd. Terwijl de Gestapo voor bloedige onderdrukking van het oproer bleef, waren de Duitse militaire autoriteiten, wieken een eventuele staking in het verkeerswezen hoogst onwelkom was, voor verzoening, die ook inderdaad plaatsvond.

Overwinning van 't verzet

Zoo versloegen de ongewapende, slechts ondergrondsch georganiseerde arbeiders door hun solidair verzet den vuigen Quisling Laval. Dat heef Frankrijk nu bezet is, doet aan deze overwinning van strijdbare organisatie op brute tyrannie geen titel of jota af, terwijl de moraal van het geval van groote betekenis blijft voor elken arbeider en werkever in alle bezette gebieden. Want waarom verzetten de Fransche arbeiders zich zoo hardnekkig? Omdat zij beseften, dat het om meer ging dan om hun eigen slavernij en ballingschap. Want iedere geschoolde arbeider, die naar Duitsland gaat, bedenke dit: wegens den aard van het moderne industrie-proces geeft hij in Duitsland werk aan vijf ongeschoolde of halfgeschoolde arbeiders en arbeiders. Indien acht geschoolde arbeiders er in slagen aan de Duitse slavernij te ontsnappen, dan beroven zij de Duitse oorlogsindustrie van vijftig arbeidskrachten. Nu het getij begint te keeren, is het meer dan ooit van belang de oorlogsindustrie de Moflen met alle middelen te verzwakken, teneinde de bevrijding van alle geknechten te verhaasten!

(17)

ENGELAND IN OORLOG BOUWT AAN DEN VREDE VAN MORGEN

HET PLAN-BEVERIDGE EN ZIJN ONTWERPER

BEGIN 1941 kreeg Sir William Beveridge, een bekend econoom, opdracht van de Engelse regering het stelsel van Sociale Verzekeringen te bezien en voorstellen in te dienen voor verbetering. Beveridge werd voorzitter van een Commissie van hoge ambtenaren. Voor deze Commissie haar voorstellen indiende, werd uitvoerig met de vertegenwoordigers van meer dan 100 organisaties en instellingen overlegd. Het advies van Engelse mannen van wetenschap werd ingewonnen. Het Internationale Arbeidsbureau verschafte waardevolle inlichtingen. En op grond van al dat materiaal, verzameld, geschift en besproken door de Commissie, werd door den Voorzitter, Sir William Beveridge, een plan opgesteld, een plan tot bestaanszekerheid voor allen.

Dit plan is nu gepubliceerd. Op de dag van verschijning reeds werden 70.000 exemplaren van het lijvige rapport verkocht. "De vrije radio spreekt er over. De vrije pers schrijft er over. Het vrije Parlement zal er over beraadslagen en besluiten.

Beveridge's Voorstellen:

Ten eerste: een systeem van gedwongen sociale verzekering voor alle burgers.

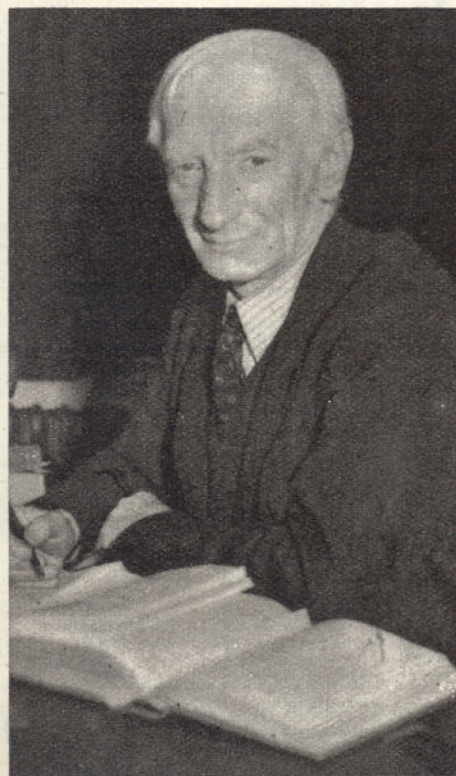
Ten tweede: een ondersteuning van minstens 56 shilling per week voor iedereen werkloos of invalide met vrouw en twee kinderen (volgens den officiële wisselkoers is 56 shilling ongeveer 20 gulden).

Ten derde: gratis medische hulp voor allen.

Ten vierde: kindertoeslag voor alle kinderen tot 16 jaar. Deze toeslag bedraagt ongeveer 3 gulden per week, behalve voor het eerste kind.

Ten vijfde: Speciale toeslagen voor vrouwen. Ongeveer 75 gulden bij huwelijk. Bij bevalling 30

SIR WILLIAM BEVERIDGE is een Schot, die in Britsch-Indië geboren is. Hij is 63 jaar oud, maar is al meer dan 30 jaar lang een van de krachtigste persoonlijkheden, die in Engeland gewerkt hebben voor sociale wetgeving. Als student te Oxford gaf hij al blijk van buitengewone geestesgaven en veelszijdigheid. Reeds op jeugdigen leeftijd heeft hij zich gewijd aan sociale vraagstukken, en hij heeft de gelegenheid benut die zich voordeed ten tijde van de groote hervormingsbeweging op maatschappelijk gebied vòòr den vorigen oorlog, toen Lloyd George Kanselier van de Schatkist en Churchill Minister van Handel en Nijverheid was. Als theoreticus verwierf hij zich onmiddellijk bekendheid door zijn baanbrekend werk tegen de werkloosheid, en ook in de praktijk werd zijn werk zeer gewaardeerd, toen hij de administratie regelde van het nieuwe systeem van arbeidsbeursen in Engeland. Gedurende den vorigen oorlog heeft hij een groote rol gespeeld bij het organiseren van de Engelse voedselvoorziening. Tusschen den eersten en den tweeden wereldoorlog heeft hij in de Universiteitswereld hoge ambten bekleed, maar steeds heeft hij zich met onuitputtelijke energie gewijd aan sociale wetgeving en maatschappelijk werk. In den loop van den tegenwoordigen oorlog heeft hij onschatbare diensten bewezen inzake het onderzoek naar het probleem van de arbeidskrachten en andere economische vraagstukken. Nu is hij weer teruggekeerd tot zijn taak van 30 jaar geleden. Het Britsche volk is bereid tot een nieuwen, grooten stap voorwaarts op den weg naar sociale gerechtigheid en bestaanszekerheid, en Beveridge heeft in zijn groot rapport — het resultaat van geconcentreerden geestesarbeid — een volledig, gedetailleerd plan voorgesteld om een typisch Britsche oplossing te vinden voor dit probleem, waardoor, zonder afbreuk te doen aan de persoonlijke vrijheid, betere resultaten kunnen worden bereikt, dan eenig autoritair regime ooit tot stand zou kunnen brengen.

gulden plus 15 gulden per week voor de eerste dertien weken na de bevalling voor alle vrouwen, die voor hun onderhoud werken.

Ten zesde: Ouderdomspensioen voor alle mannen vanaf hun 65ste, voor alle vrouwen vanaf hun 60ste jaar, tot een bedrag van fl. 15.60 per cehtpaar.

Ten zevende: uitkering van fl. 150 aan de nabestaanden voor begrafenis-kosten.

Ten achtste: De kosten van dit plan te dekken door de werkgevers, de werknemers en den Staat. De gemiddelde werkende man zou fl. 1.50 bijdragen en de gemiddelde werkende vrouw fl. 1.25.

De extra uitgaven, die van de gemeenschap geveerd worden voor de uitvoering van dit plan, zijn per jaar even groot als de huidige Engelse oorlogsuitgaven voor drie weken.

Wij moeten hierbij opmerken, dat alle getallen in Nederlandsche munt slechts bij benadering gegeven konden worden. De officiële wisselkoers biedt slechts een zeer onvolmaakte maatstaf, om de eenvoudige reden, dat het prijspeil in Nederland veel sterker is gestegen dan in Engeland. Het voornaamste is echter dit:

De toelagen die in het Beveridge-plan worden voorgesteld, zijn voldoende om gebrek te bannen uit ieder Britsch gezin. De sterk-Britsche trek van het plan is, dat, evenals in Nederland het geval was, bijdragen der werknemers als vanzelfsprekend worden beschouwd. De individuele trots der Britten schreef dit voor. Er is dus geen sprake van Staatsbedoeeling.

De kern van het plan ligt elders en wij willen haar weergeven in Sir William Beveridge's eigen woorden, waar hij schrijft:

"Sommege achten het streven naar bestaanszekerheid onjuist. Zij achten deze zekerheid in strijd met het persoonlijk initiatief en de per-

sonlijke verantwoordelijkheid. Zoo zie ik de bestaanszekerheid niet die in dit plan wordt voorgesteld. Het plan wil een inkomen garanderen op voorwaarde van dienst aan de gemeenschap teneinde alle menschen in staat te stellen tot dienst aan de gemeenschap en hen in die dienst te houden. Het plan laat juist ruimte over aan den enkeling om boven het bestaande nationale bestaansminimum uit te stijgen, en tevens om de middelen te zoeken en de middelen voort te brengen ter voldoening aan hooger behoeften dan de zuiver-stoffelijke."

Sir William Beveridge besluit zijn rapport aldus:

"De vijfde clause van het Handvest van den Atlantischen Oceaan drukt het verlangen uit van de leidende staatslieden van Engeland en Amerika om tusschen alle volkeren op economisch gebied de meest volledige samenwerking tot stand te brengen met het doel om verbeterde arbeidsomstandigheden, economische vooruitgang en zekerheid van bestaan tot stand te brengen voor allen. De voorstellen van mijn plan willen een praktische bijdrage vormen tot het bereiken der bovenbedoelde bestaanszekerheid. Het is niet doel der voorstellen de rijkdom van het Engelse volk te vergroten. Zij willen een einde maken aan alle gebrek door een nieuwe verdeling van de beschikbare rijkdom. Zij zijn een zinnebeeld van het geloof, dat het doel eener Regeering in oorlog en vrede niet is de roem van heerschers of rassen, maar het geluk van ieder mensch.

Dit is het geloof dat niet alleen de eerste ondertekenaars van het Handvest, Engeland en Amerika, verbindt, maar dat deze democratieën verenigt met al hun bondgenooten. Dit geloof verbindt de Vereenigde Volkeren en scheidt hen van hun vijanden."

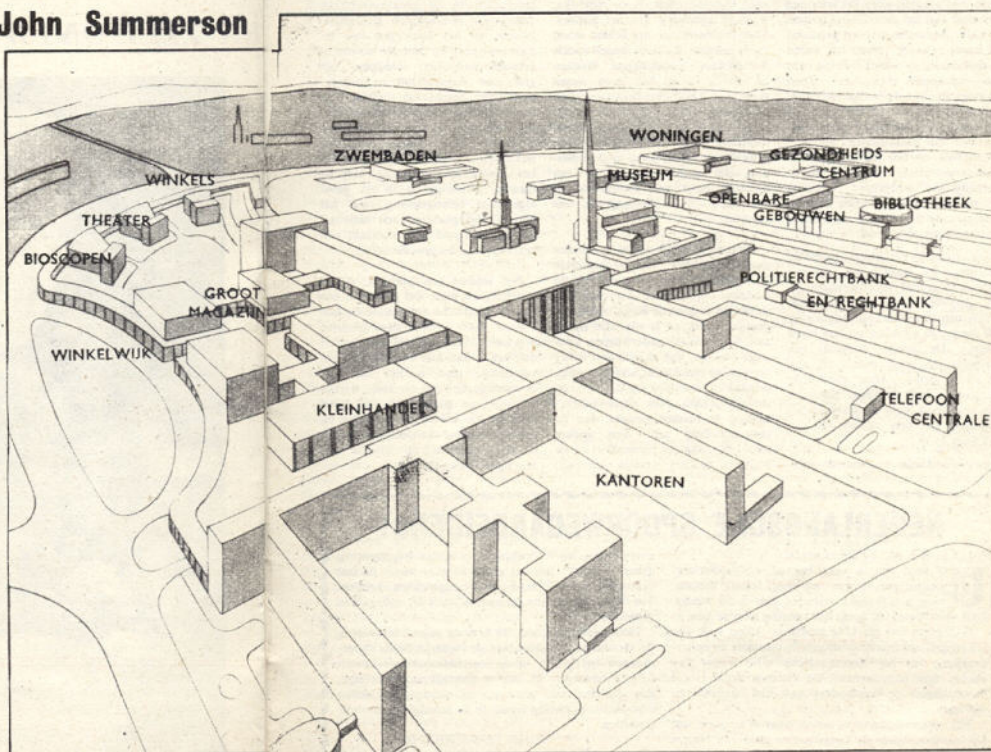
In een volgend nummer hopen wij een uitvoerig commentaar over dit plan op te nemen, zoals dit tot uitdrukking gekomen is in de reacties van pers, publiek en parlement, terwijl ook een Nederlandsche zienswijze niet zal ontbreken.

ENGELAND'S GROOTE KANS: MODERNE STEDEN ZULLEN HERRIJZEN

door architect John Summerson

Op merkwaardige wijze is gedurende de heele periode van oorlogspanning de belangstelling van het Engelse publiek in de plannen voor den wederopbouw gegroeid. Met uitzondering van den oorlog zelf vormden deze nu een druk, besproken onderwerp, en personen, die hierover al jaren lang voor een klein publiek hebben geschreven en gesproken, ontdekten tot hun groote verbazing, dat hun woorden en geschriften plotseling in veel wijderen kring ingang vinden. Men is er zich van bewust geworden dat niet alleen de groote bevolkingscentra, maar ook de groote verwarde voorsteden van plaatsen zoals Manchester, Liverpool, Leeds en natuurlijk het reusachtige Londen een sociaal probleem hebben opgeworpen waar een oplossing voor moet worden gevonden. Men beseft dat de oplossing slechts door collectief optreden kan worden gevonden, en dat men op dit gebied even krachtig en beslist moet optreden als bij de oorlogvoering zelf.

Dit opvallend omslaan van de openbare mening van onverschilligheid tot diepe belangstelling in toekomstplannen op materieel gebied, heeft zonder eenige aansporing plaats gevonden. Voor den oorlog is het terrein met de grootste moeite voorbereid door architecten, stedenbouwers, sociologen en pedagogen. In 1938 is er over dit onderwerp in Londen meer gediscussieerd dan in enige andere hoofdstad. Vooral namen hier de jongere architecten en technici aan deel, die er diep van overtuigd waren, dat de dagen van den rijken klant en de groote buitens voorbij waren, en dat de tijd voor de architecten gekomen was om hun aandacht niet meer te besteden aan de problemen van den enkeling maar aan die van de gemeenschap. En deze opvatting heeft zich niet uitsluitend in woorden geuit.

COVENTRY

meer dan een jaar geleden „gerotterdamd“ ontworpen door den stads-architect, door de Duitschers, zal herrijzen, mooier Overal in Engeland zijn de architecten bezig plannen te maken, om gered te maquette voor een beter Coventry is zijn voor den vrede.

NEDERLANDSCH-INDISCHE GUERRILLA-STRIJDERS

MAANDENLANG hebben zij op Java gevochten, tegen de Japanners. In de bergen, in het oerwoud hebben zij zich schuil gehouden, om den bezetter gevoelige slagen te kunnen toebrengen. En toen eindelijk hun positie onhoudbaar dreigde te worden, ontsnapten zij naar Australië. Deze foto van de Nederlandse-Indische guerrillastrijders en hun leider bereikte ons van daar.

In dit deel der Koninklijke rede wordt nogmaals vastgelegd, dat de vorm van het nieuwe Rijkverband thans nog niet kan worden bepaald. Daarvoor moeten de onderdanen der nu onder verdrukking zuchtende gebieden in vrijheid kunnen medespreken, op grond van alle ervaringen en inzichten, die zij juist tijdens de bezetting in lijden en saamhorigheid verworven hebben. Daarop vooruit te willen loopen, zou waarlijk van gebrek aan wijsheid getuigen.

„Ik ben overtuigd”, zegt de Koningin, „en de geschiedenis en de berichten uit de bezette gebieden bevestigen mij daarin dat het Rijk na den oorlog zal kunnen worden opgebouwd op den hechten grondslag van volledige deelgenootschap, die de voltooiing zal betekenen van hetgeen zich in het verleden reeds heeft ontwikkeld.

Ik weet, dat geen politieke eenheid en verbondenheid op den duur kunnen blijven bestaan, die niet gedragen worden door de vrijwillige aanvaarding en de trouw van de overgrote meerderheid der burgerij”.

Geen betere proef op de som van eenwielang bestuursbeleid dan het vertrouwen, hetwelk uit de laatste zinsede spreekt: „Ik wil geenerlei dwang opleggen, zegt de Koningin, Ik wil niet regeren door vreesaanjaging en terreur. Neen, zonder „vrijwillige aanvaarding” en zonder „vrijwillige trouw van de overgrote meerderheid der burgerij” bestaat er geen duurzame politieke eenheid en verbondenheid.

Maar wel staat Harer Majesteit een beeld voor ooggen van het te bereiken Rijkverband. Het werd in groote lijnen aldus geschilderd: „Ik stel mij voor, zonder vooruit te loopen op de adviezen der Rijksconferentie, dat zij zich richten zullen op een Rijkverband, waarin Nederland, Indonesië, Suriname en Curaçao tezamen deel zullen hebben, terwijl zij ieder op zichzelf de eigen, inwendige aangelegenheden en zelfstandigheden en steunend op eigen kracht, doch met den wil elkander bij te staan, zullen behartigen.

Ik meen, dat zulk een zelfstandigheid en samenwerking aan het Rijk en zijn leden de kracht zullen geven

om hun verantwoordelijkheid naar binnen en naar buiten ten volle te dragen.

Daarbij zal voor verschil van behandeling op grond van ras of standaard geen plaats zijn, doch zullen slechts de persoonlijke bekwaamheid der burgers en de behoeften van de verschillende bevolkinggroepen den doorslag geven voor het beleid der Regeering”.

Het is geen wonder, dat de wereldpers met den hoogsten lof over deze baanbrekende rede van Koningin Wilhelmina gesproken heeft en haar de eerste daadwerkelijke verwezenlijking van het Atlantic Charter heeft genoemd: volledig deelgenootschap in de staatkundige praktijk; ieder behartigt in eigen sfeer de eigen zaken, steunend op eigen kracht. Maar tegelijk staan zij elkander bij voor het algemeene welzijn. Geen bevoorrecht naar ras of standaard, doch enkel persoonlijke bekwaamheid der burgers en de objectieve behoefte der onderscheidene bevolkinggroepen maatstaf voor het Regeeringsbeleid. Een indrukwekkend program!

„IN GELOOF HEB IK U NIET TE LICHT BEVONDEN” HET VERZET DER KERKEN IN FRANKRIJK

door Prof. M. Bokhorst

ZOOALS in bezet Nederland en in vrij Engeland staan thans ook in alle delen van Frankrijk Roomschen en Protestant als één man op tegen geestelijke onderdrukking en tegen godenhaat.

Wat den Katholieken aangaat: Maarschalk Pétain had de woorden „Terug tot het geloof” in zijn van geschreven, en terugkeer van zekere kloosterorden, vrijheid voor het bijzonder onderwijs en invoering van catechisatie-onderwijs op de openbare scholen beloofd. Het leek een oogenblik alsof Vichy werkelijk een „christelijke renaissance” wilde brengen. Het Vaticaan onderhield hartelijke betrekkingen met Pétain. Een deel van de hooge geestelijkheid, dat niet voelde wat er in het volk omging, werd door den schoonen schijn verblijnd.

Maar de dorpspastoors en de lagere geestelijkheid in 't algemeen, die de vinger hielden op de pols van de in groeiende opstandigheid levende volksmassa, zij namen geen blad voor den mond, en zij preetken den weerstand van den kansel.

Inmiddels had — zooals een Fransch blad het uitdrukte — „Vichy in plaats van christianisatie slechts nazificatie gebracht.” De Katholieke jeugdbeweging werd verboden, de Katholieke vakbeweging onder controle van de Nazis gebracht. In onbezet Frankrijk werd de verspreiding van de Encyclyek „Mit brendender Sorge” en van toespraken van den Paus belet, en de uitzendingen van Radio Vaticana werden opzettelijk gestoord.

Midden 1941 begon de hooge geestelijkheid reeds ongrust te worden. Het Vaticaan begon te waarschuwen tegen de Nieuwe Orde in Frankrijk.

De doorslag werd echter eerst in 1942 gegeven door de afschrijfelijke Joden-deportaties uit Frankrijk.

Daartegen kwam het Fransche volksgeweten in opstand en aan dien storm van verzet wilde de Katholieke Kerk leiding geven. Op 7 Augustus j.l. protesteerden de kardinalen en bisschoppen van bezet Frankrijk bij Maarschalk Pétain. Hun brief bleef onbeantwoord.

In onbezet Frankrijk verschenen Hederlijke Brieven van Mgr. Solié, aartsbisschop van Toulouse en van Mgr. Théas, bisschop van Montauban, die het beschermen van Joodsche volksgenooten als een Christenplicht stelden. Mgr. Gerlier, aartsbisschop van Lyon, nam 120 Joodsche kinderen, die aan hun ouders ontrouf waren, in zijn paleis op en weigerde ze uit te leveren. Vijftig priesters werden om dezelfde reden gevangenzet, maar niet nadat ze de betrokken kinderen in kloosters in veiligheid hadden gebracht. Een Hederlijk Schrijven van Mgr. Gerlier van 6 Sept. wordt door Vichy verboden en desondanks van alle kansels geleegd. Hij was het ook, die overleg pleegde met Dr. Boegner, den leider van de Fransche Protestanten.

Mgr. Chaptal, suffragaan-bisschop van Parijs, draagt een Davidster op zijn soutane, terwijl Mgr. Roeder, bisschop van Beauvais, die een Jood onder zijn voorouders heeft, zich in vol ornaat, voorafgegaan door een acolythe, die het Kruis droeg, naar het registratiekantoor begaf, waar de Joden van Beauvais zich bij de Duitse autoriteiten moesten laten registreren.

Aartsbisschop Gerlier is de groote beschermer van het verbond van jonge Katholieke arbeiders, dat in het voorste gelid staat in den strijd tegen de deportatie van

Fransche arbeiders naar Duitschland. Zijn stichter, kanunnik Cardijn is kort geleden in België gearresteerd evenals Jef Deschuffeleer en Jacques Meert, de algemeen-voorzitter van de Vlaamsche vertakking van dit verbond.

Uitstekend werk wordt eveneens gedaan door het ondergrondse maanblad „Cahiers du Temoignage Chrétien”. Uitspraken van Fransche bisschoppen staan hierin afgedrukt naast de rede van Kardinaal Faulhaber, „Zullen wij de Kerk verlaten?” en naast den Hederlijken Brief van de Duitse bisschoppen, die in het voorjaar van 1942 is gepubliceerd. Zoo goed en inspirerend zijn deze bladen van het Christelijk getuigenis, dat de Fransche Protestanten zelfs besloten hebben, hun eigen ondergrondse blad „Feuille” op te heffen, om aan de „Cahiers” mede te werken die thans onder Christenen ongeacht geloofsbelijdenis worden verspreid.

In de „Cahiers” wordt veel geciteerd van den innig vroomen, mystiek geaalterden schrijver Charles Péguy, die reeds in het begin van den vorigen oorlog als jong Fransch luitenant het leven liet voor zijn land. Is het verwonderlijk, dat Katholiek Frankrijk, dat zijn kracht weer in het Geloof zoekt, zich terugwendt tot een schrijver, die met zijn innerlijke beweging een groote invloed op de Fransche jeugd van voor den vorigen oorlog heeft gehad?

De „Volontaire”, het blad van de Fransche Katholieke strijders in Londen, gaf onlangs een foto van een engel op het dak van de Kathedraal van Chartres, gezien tegen den achtergrond van het Fransche landschap. Het bijschrift was aan Péguy ontleend. Het luidde:

„O, volk dat de Kathedraal heeft uitgedacht, in geloof heb ik u niet te licht bevonden.”

TWINTIG JAAR MARSCH NAAR ROME

Door A. Den Doolaard

OP 28 October j.l. herdachten de Italiaansche fascistien den 20en verjaardag van den zoogenaamden marsch naar Rome, waarmee het fascisme de macht aanvaardde. Dat Mussolini zelf dezen marsch in een slaapwagen maakte, is slechts een pikante bijzonderheid, volkomen passend bij deze over 't paard getilde figuur. De *Wervelwind* herdenkt dezen verjaardag opzettelijk iets later dan de fascistien: wij hebben nu rustig afgewacht, welke gaten de geallieerde Novembertorm in het kartonnen kaartenhuis van het imitatie-Caesarendom zou blazen. — Laten wij het fascisme eerst even bekijken in theorie, om daarna te zien, welke zegeningen twintig jaar regering van de brute onderknaak het Italiaansche volk hebben gebracht.

Het Italiaansch fascisme is een uniek verschijnsel in de politieke sfeer. Als politieke partij, die zichzelf later als eenig toegelaten partij doorzette, legde het zijn wil op aan het Italiaansche volk, nog voor het een partijprogramma bezat. Het programma „La Dottrina del Fascismo” kwam pas uit in 1931. Het fascisme kon het volk aanvankelijk geen partijprogramma voorleggen, omdat het in oorsprong niets anders was dan een synthese van negaties. Allereerst een negatie van het communisme: tegenover het communistisch internationalisme stelde het fascisme het „heilige egoïsme van de natie”; tegenover de communistische vriedenkerij stelde het den godsdienst, ook uit opportunistische redenen, daar het spoedig zag, dat het de Kerk niet te veel tegen zich in kon nemen. Tegenover openbaar eigendom stelde het privébezit, waardoor het een basis en bondgenoot vond in het kapitalisme. Daarnaast was het fascisme echter ook een negatie van liberalisme en democratie. Tegenover het liberale „laissez-faire” stelde het sterke

regulatie; tegenover wat het de democratische verering van het kiezerscorps noemde, stelde het een „waarachtige volksvertegenwoordiging” door de corporaties. Deze corporaties echter werden niets anders dan getemde en machteloze vakbonden, negaties dus van het syndicalisme. Inplaats van volksvertegenwoordiging te zijn werden zij organen van den Staat, en hulpeeloze belichamingen van den heflig ontkenen klassenstrijd. Spiritueel gesproken, ontstond het Italiaansch fascisme uit twee andere negaties, n.l. uit ontevredenheid en schrik. Italië stond politiek eigenlijk nog in de kinderschoenen; de nationale vereniging was eerst tot stand gekomen tusschen 1815 en 1870; het in dien tijd ontsproten jonge nationalisme verlangde onstuimig naar machtsuitbreiding in het kader van een Imperium. Uit den vorigen wereldoorlog met zijn vele nederlagen hielden de Italiaansche nationalistien en imperialisten een gevoel van schaamte over, dat zij op de toekomst wilden wreken. De ontevredenheid wegens gebrek aan gebiedsuitbreiding moest verhaald worden op zwakkere volkeren. Naast ontevredenheid baseerde het fascisme zich ook op den doodelijken schrik van een beangst burgerdom tegenover het communisme met zijn dreigende aanranding van privébezit. Zelf zonder levensbeginsel en kracht zijnde, stortte het zich in de armen van het fascisme. Het fascisme gaf de Italiaansche bourgeoisie het troostend slaapmiddel van een super-partij, die ondanks haar inmenging het beginsel van privé-eigendom trouw zou bewaken.

Deze super-partij zorgde voor de politieke eenheid in een almachtigen Staat. De beginselverklaring van 1931 (zee waarschijnlijk niet door Mussolini geschreven, maar door den filosoof Gentile) zegt: „De natie wordt geschapen door den Staat.

uitten zou vallen, zoodat Italië met Kroatië en Dalmatië zou kunnen gaan strijken; oterende gifgasoorlog tegen de Libysche Senoussi; verraderlijke overval op Abyssinië, op Albanië, op Frankrijk in het uur der Fransche machteloosheid; op Griekeland, waar de blikken blaaskaak zijn bitterste nederlaag leed. En het einde is, dat de namaak-Caesar, die op een korten, vorderende oorlog speculeerde, thans zijn volk op verloren fronten moet laten bloeden, terwijl Italië van twee kanten tegelijk in puin wordt gelegd. Nu geeft de Staat het volk inderdaad

een wil: de wil tot vluchten, in paniek, onverschilling waaraan. Het fascisme, belust op gemakkelijke buit, sleepte dit volk in een oorlog, die de Teutoonsche broer wel zou uitvechten. Het einde is, dat de Teutoon in Italië de krijgswet afkondigt over de Italiaansche arbeiders, die in paniek wegluchten uit de ineenstortende oorlogsindustrie. Mussolini de Machteloze is nog slechts een hyena, huilend in den woestijn der vergetelheid om zijn verloren legioenen. Deze vervaarlijke baby met het bedorven pruilmondje slaapt nog slechts veilig in

de wieg der Gestapo onder Himmler's hoede. De fascistische staat heeft nog slechts een daadwerkelijk bestaan bij de gratie van het Derde Rijk, dat dit vooruitgeschoven bolwerk van de zoogenaamde vesting Europa zal opofferen tot de laatste splinter. Ziedaar het resultaat van 20 jaar fascisme: de eerstvolgende marsch op Rome zal niet uitgevoerd worden per Italiaansche slaapwagen, maar per geallieerde tank, door een land, dat verwoest wordt, omdat het de noodlottige machtswaan zijner corrupte heerschers niet tijdig vermocht te stuiten.

DE DROEVE GESCHIEDENIS VAN „IL DUCE” of „Van kopstuk tot stukke kop!”

Op deze foto ziet U enkele Amerikanen die een borstbeeld van Mussolini naar den oudroesthoop brengen.

Enkele types geallieerde vliegtuigen die men in Nederland dikwijls te zien krijgt

(1) **DE HALIFAX** . . . Een viermotorige zware bommenwerper, die met een lading van duizenden KG bommen een bijna even grote snelheid ontwikkelt als de moderne jagers. De spanwijdte bedraagt 30 M. Rostock heeft met de Halifax al kennis gemaakt.

(2) **DE STIRLING** . . . Een ander type viermotorige reus met een nog grootere laadvermogen aan bommen. Dit type heeft deelgenomen aan aanvallen op de Roer, op de Duitse Oostzeehavens, Italië en de beroemde Skoda-fabrieken in Tsjecho-Slowakije.

(3) **DE LANCASTER** . . . De nieuwste Geallieerde bommenwerper, die met een lading van duizenden KG bommen een bijna even grote snelheid ontwikkelt als de moderne jagers. De spanwijdte bedraagt 30 M. Rostock heeft met de Halifax al kennis gemaakt.

(4) **DE MANCHESTER** . . . Een geduchte twee-motorige snelle bommenwerper. Al heeft de Manchester maar twee motoren, toch is de bommenlast buiten verhouding groot, terwijl het toestel tot boven verafgelegene vijandelijke industriegebieden doordringt.

(5) **HET VLEGEND FORT** . . . Vliegt hoog, buitengewoon snel en is zwaar bewapend. Deze Amerikaanse viermotorige bommenwerper heeft een grote rol gespeeld bij het keeren van de Japansche aanvallen in het Verre Oosten, en heeft vooral bij Nieuw Guinea merkwaaardige successen behaald. Ook heeft het Vliegende Fort goed werk verricht bij aanvallen van geringe hoogte op doelen ter zee.

(6) **DE SPITFIRE** . . . Het beste gevechtsvliegtuig ter wereld; is voorzien van twee kanonnen en vier mitrailleur. Waar de Spitfire ook vliegt, is dit toestel de baas. Boven Malta herhaalt dit vliegtuig dagelijks de roemruchte daden van den Slag boven Engeland.

(7) **DE HURRICANE** . . . Deze oude vechtjager heeft al aan 17 verschillende fronten dienst gedaan, van IJsland tot Oost-Indië. Het toestel opereert 's nachts boven vijandelijke vliegvelden, terwijl de vijandelijke bommenwerpers opstijgen; het heeft een grootere vuurkracht dan elke andere eenmansjager.

(8) **DE BEAUFIGHTER** . . . Deze tweemotorige jager is de vijand de baas gebleven sedert het najaar van

1940 toen het de nachtelijke aanvallen van de Luftwaffe, krachtig bestreed. Het type wordt nu gebruikt voor escortediens en nachtaanvallen.

(9) **DE WELLINGTON** . . . Dit type is al drie jaar lang het voornaamste Engelsche aanvalswapen, dat bij het personeel van de R.A.F. buitengewoon populair is. Honderden Wellingtons hebben deelgenomen aan den vernietigenden aanval die 1.000 bommenwerpers in den nacht van 30 op 31 Mei op Keulen hebben gedaan.

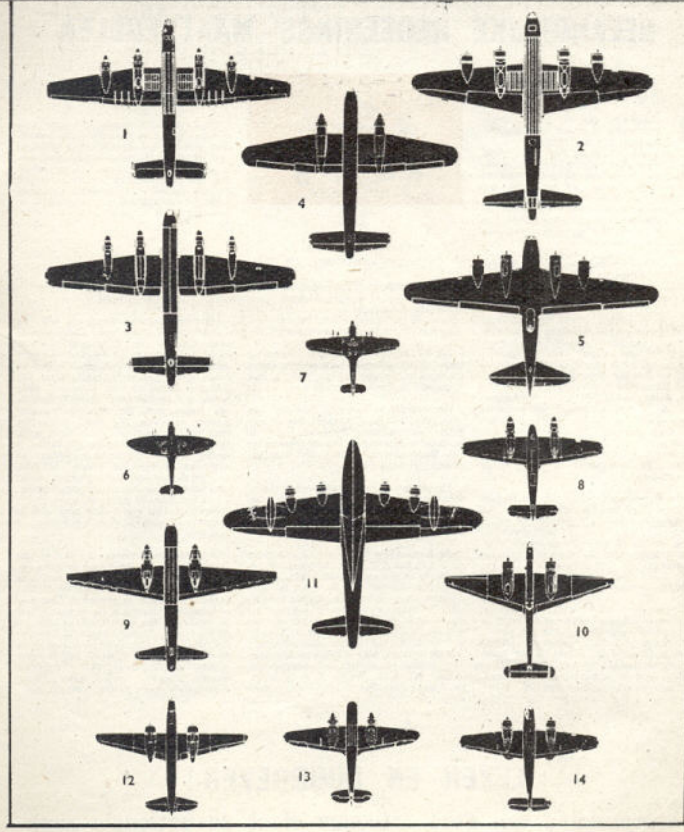
(10) **DE HAMPDEN** . . . Dit tweemotorige toestel is al lang in dienst, en wordt nu als torpedovliegtuig gebruikt. Toen de R.A.F. met de eerste nachtelijke bomaanvallen begon, gingen vooral de Hampdens erop uit.

(11) **DE SUNDERLAND** . . . 18 dagen na het uitbreken van den oorlog hebben twee vliegboten van dit viermotorige type 34 leden van de bemanning van het zinkende schip de Kensington Court gered. De Duitschers noemen dit zeevonderst de Vliegende Egel. Het patrouilleert boven de Noordzee, den Atlantischen Oceaan en de Middellandsche Zee. Het brengt duikboten tot zinken en beveiligd de belangrijke zee routes.

(12) **DE BOSTON** . . . Dit tweemotorige type opereert overdag als bommenwerper. Het heeft grote vooegingen aangericht op vliegvelden, in havens, spoorwegcentra en industriegebieden. Het is heel snel, is bewapend met zes gevaarlijke kanonnen, en heeft een bemanning van drie personen. De Boston is al een oude bekende in Zeebrugge, Rouen, Le Havre en Poissy, en liet zich bij de Geallieerde overwinningen in Egypte niet ontbetuigd.

(13) **DE BLENHEIM** . . . Deze jager was een van de twee eenige types die de R.A.F. bij het uitbreken van den oorlog bezat. Het nu gewijzigde type behaalt steeds nieuwe successen bij dag aanvallen van geringe hoogte, bij het leggen van rookgordijnen, bij het verrichten van verkenningwerk, enz.

(14) **DE BEAUFORT** . . . Een tweemotorige, zwaar bewapende torpedobommenwerper, die ook als bommenwerper en als verkenningsvliegtuig dienst doet. Een groot aantal havens in de bezette gebieden weten hiervan mee te spreken.

KANTTEKENINGEN BIJ ENKELE BELANGRIJKE REGERINGS - MAATREGELEN

I
TELEGRAM van H. M. Koningin Wilhelmina aan den heer Kalinin, President van de U.S.S.R.:

"Op dezen verjaardag heb ik U, Mijnheer de President, mijn hartelijkste gelukwensen en de beste wenschen voor de toekomstige welvaart en het geluk der U.S.S.R. aan en ik betuig daarbij tevens mijn groote bewondering voor de energie en vastbeslotenheid der Sowjet-volkeren en voor het heldhaftig verweer van hun onweerstaanbare legers.

Boodschap van den Minister van Buitenlandse Zaken ter gelegenheid van den 25sten verjaardag van de November-Revolutie tot het volk der Sowjet-Unie:

"Over de gehele wereld, op welk front zij ook hun aandelijke bijdragen tot de overwinning, worden de mannen en vrouwen van Nederland gesteerd door het onwrikbaar bevel dat de macht van de As vernietigd zal worden door de gemeenschappelijke inspanning der Vereenigde Volkeren. Zij weten dat de heroische verdedigers van de Sowjet-Unie onder het bezielend leiderschap van Stalin, machtige slagen toebrengen aan den vijand, en dat anderszins iedere slag die zij redden den vijand toedoen, bijdraagt tot den succesvollen afloop van de titanische worsteling in de Sowjet-Unie.

De wapenbroederschap der Vereenigde Volkeren, onder wie de volkeren der Sowjet-Unie nu een belangrijke plaats innemen, gaat vooraf aan hun samenwerking, die nu de overwinning en in overeenstemming met de begrippen van het Handvest van den Atlantischen Oceaan, een nieuw hoofdstuk zal openen in de wereldgeschiedenis.

Dwaars door den rook en de vlammen van het strijdgewoel beginnen wij reeds de vormen te onderscheiden van een nieuwe volkerengemeenschap, waarin de volkeren van de Sowjet-Unie, dank zij hun ongeschrokken vertrouwen in en hun onafgebroken offers voor de gemeenschappelijke zaak, een eervolle plaats zullen innemen."

II NEDERLANDSCHE SCHEEPVAARTINSPECTIE.

Ten behoeve van de Nederlandse Koopvaardijvloot is de Minister van Waterstaat overgegaan tot de vestiging van posten van de Nederlandse Scheepvaartinspectie in verscheidene werelddeelen.

De Nederlandse Scheepvaartinspectie heeft diensgevolge verlegenswoordigers gekregen in Curaçao, te New York, te San Francisco, te Durban en te Sydney.

Op voordracht van den Minister van Waterstaat zijn bij Koninklijk Besluit van 8 October 1942 (Staatsblad No. C 61) de bevoegdheden geregeld van de Inspecteurs van Buitengewonen dienst, die voor die posten zijn aangewezen.

De Inspecteurs in buitengewonen dienst staan voor hun werkzaamheden als zodanig, ingevolge het artikel 10 van de Scheepwet, onder de bevelen van den Minister van Waterstaat.

Bij Koninklijke Besluiten van 1 October en 8 October 1942 zijn benoemd tot inspecteurs in buitengewonen dienst: Kapitein-Luitenant ter zee K.M.R. W. van Hemert, Kapitein-Luitenant ter zee K.M.R. Mr. A. Boosman, Kapitein-Luitenant ter zee K.M.R. B. J. Knollesma, W. van der Giessen, Kapitein-Luitenant ter zee K.M.R. b.d. N. S. Hartog, T. Veerman, inspecteur van de Ned. Indische Scheepvaartinspectie, de adjunct-inspecteurs in buitengewonen dienst: G. J. A. Wedel, S. L. Vellinga, A. Kokke; tot experts in buitengewonen

dienst: W. Tuinebreyer, J. J. Pol, J. A. Toes, S. de Haan.

De Regering verwacht, dat door deze uitbreiding van de Nederlandse Scheepvaartinspectie het toezicht op de veiligheid van de Nederlandse scheepvaart zeer belangrijk zal zijn verbeterd en dat bovendien veel ooponhoud zal worden vermeden, dat tot duver in verscheidene gevallen, door de moeilijkheid om certificaten en dispensaties te verkrijgen, werd veroorzaakt.

III VOOR DE INDONESISCHE ZEELEDEN.

De Nederlandse Regering blijft bij voortdurende haar aandacht wijden aan de mogelijkheden tot uitbreiding van de sociale maatregelen ten behoeve van onze zeevaarders. Onze zeeleden hebben in dezen oorlog geen gemakkelijke taak. Dit geldt niet slechts voor de Hollanders, maar in nog veel sterker mate eigenlijk, voor de vele Indonesiers, die onze koopvaardij-schepen bevolken. Zij looch voelen zeer sterk het gemis aan een pied-à-terre, gelijk zij dat in normale tijden plachten te vinden in Indië en Holland. Vooral het wegvalen van Indië, hun „negri", het land, waar zij dag en nacht van dromen, maakt voor hen het leven aan boord nog zwaarder. Zij missen thans de gelegenheid om, zooals vroeger, in hun eigen land eens „lon te komen" en zich in hun eigen sfeer te bewegen.

Teneinde dit gemis eenigermate te verzachten, heeft de Regering derhalve besloten, zoo mogelijk nog voor het einde van dit jaar, twee clubhuizen voor Indonesische zeeledenen te openen te Liverpool en Glasgow. Overleg is thans gaande met de bevoegde Britsche instanties om het clubhuis te Liverpool tevens te voorzien van slaap- en eetgelegenheden, resp. voor 60 en 40 man. Te Glasgow zal, in tegenstelling tot Liverpool, een clubgebouw worden ingericht, zowel voor Nederlandsche als voor Indonesische zeeledenen.

LEZEN EN DOORGEVEN!
Verspreiding van deze artikelen dient de nationale zaak

THE NETHERLAND GOVERNMENT INFORMATION BUREAU

STRATTON HOUSE
STRATTON STREET
LONDON . . . W.1
TELEPHONE: GROSVENOR 4181

NO.
MB/RK.

6 Maart 1943

Z.E. Jhr. Mr. F. Beelaerts van Blokland,
Arlington House.

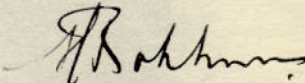
Excellentie,

Hierbij heb ik de eer U het in Januari
verschenen nummer van de "Wervelwind" aan te bieden.
Ik voeg hierbij ook het extra-nummer, dat wij in
December hebben gepubliceerd, met de verontschuldi-
gingen van Political Intelligence dat de distributie
van deze nummers in Londen met zooveel vertraging
heeft plaatsgevonden.

Het Februari-nummer, dat reeds lang ver-
schenen is, is nog niet eens voor distributie beschik-
baar. Daar in zijn de door H.M. gevraagde perscommen-
taren op de rede van 6 December opgenomen.

Met de meeste hoogachting,

Uwer Excellentie's dienstwillige,

(DR. M. BOKHORST).